

ПРОЦЬ Роман

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

<https://orcid.org/0000-0002-1631-9118>e-mail: romanprots@dspu.edu.ua**МОЖАРОВСЬКИЙ Юрій**

Львівський національний університет імені Івана Франка

<https://orcid.org/0000-0003-2170-5141>e-mail: mazhyk76@gmail.com**ПРОЦЬ Максим**

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

<https://orcid.org/0009-0002-7811-2670>e-mail: maksym.prots@dspu.edu.ua**АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ЗМІН У СПОРТИВНІЙ ГРІ ФУТЗАЛ**

У статті проаналізовано найсучасніші зміни у правилах популярної та масової спортивної гри - футзалу. Спортивна гра футзал є дієвим засобом фізичного виховання для усіх вікових категорій і сприяє фізичному розвитку та зміцненню здоров'я дітей, молоді, людей середнього та старшого віку. Футзал займає значне місце у системі фізичного виховання школярів і студентської молоді, має велике оздоровче, освітнє та виховне значення.

Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі закладів освіти при викладанні дисципліни спортивні ігри для професійної підготовки бакалаврів фізичної культури і спорту, для підготовки майбутніх фахівців до фізкультурно-оздоровчої діяльності, на курсах підвищення кваліфікації тренерів з футзалу, для семінарів з підготовки арбітрів та спостерігачів арбітражу футзалу усіх рівнів.

Футзал повинен бути привабливим та викликати задоволення у гравців, офіційних осіб матчу, тренерів, а також у глядачів і вболівальників. Правила повинні допомогти зробити гру більш привабливою та такою, яка приносить задоволення людям незалежно від їх віку, раси, віросповідання, культури, етносу, статі, сексуальної орієнтації, фізичних обмежень тощо, викликати у них бажання брати участь і отримувати задоволення від своєї участі у спортивній грі футзал.

Водночас для виконання цих потреб Міжнародній федерації футбольних асоціацій доводиться вносити зміни у Правила гри відповідно до вимог сьогодення. В основу багатьох змін були покладені пропозиції від звичайних людей, колективів та національних футзальних асоціацій. За останні десять років відбулося чотири офіційних перевидання Правил гри, останнє з яких набуло чинності у листопаді 2023 року. Актуальним є аналіз змін, які впливають на технічну, тактичну та безпекову складові проведення спортивної гри – футзал.

Ключові слова: спортивна гра футзал, правила гри у футзал, м'яч, ворота, арбітри, гравець, запасний, вилучений, офіційний представник команди, офіційні особи матчу.

<http://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.26>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Спортивні ігри забезпечують достатню фізичну активність сучасної молоді та сприяють зміцненню її здоров'я. У системі фізичного виховання студентів спортивні ігри, і зокрема футзал, займають значне місце.

Футзал стає одним з масових видів спортивних ігор. У нього грають практично в усіх країнах на різноманітних рівнях. Правила гри по всьому світу є однаковими для футзалу будь якого рівня від Фіналу Чемпіонату Світу ФІФА до гри між дітьми у найвіддаленішому селищі. Те, що одні і ті ж самі Правила застосовуються в кожному матчі, в кожній конфедерації, країні, місті та селищі в усьому світі, є значущою силою, яку слід оберігати.

Це є також можливістю, яку необхідно використовувати для розвитку футзалу [1].

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЧИ ПУБЛІКАЦІЙ

Проаналізовано нормативні документи Міжнародної федерації футбольних асоціацій (ФІФА). Зокрема, її циркуляри № 1806 від 15 серпня 2022 року і № 1868 від 19 грудня 2023 року та п'ять видань Правил гри останнього десятиріччя (Futsal Laws of the Game 2014/15, 2020/21, 2021/22, 2022-23, 2023-24).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Досліджено зміни, які впливають на технічну, тактичну та безпекову складові проведення спортивної гри – футзал.

3. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Здійснити аналіз змін у футзалі на сучасному етапі його розвитку. Правила повинні заохочувати до участі в грі всіх людей, незважаючи на їхні можливості, погляди та переконання. Щоб досягти цієї мети необхідно бути добре ознайомленим з їх сучасною інтерпретацією та чинними змінами.

4. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Футзал повинен бути привабливим та приємним для гравців, офіційних осіб матчу, тренерів, а також глядачів і вболівальників. Правила повинні допомогти зробити гру більш привабливою та приємною, щоб люди незалежно від віку, раси, віросповідання, культури, етнічної приналежності, статі, сексуальної орієнтації чи обмеження можливостей тощо, брали участь і отримували задоволення від своєї участі у спортивній грі футзал. Для виконання цих потреб Міжнародна федерація футбольних асоціацій вносить зміни у Правила гри, щоб відповідати вимогам сьогодення. Ми проаналізуємо зміни за останні десять років і зазначимо сучасні аспекти Правил гри, чинні у футзалі станом на 2024 рік.

Видовищність та безпекова складова. Враховуючи спірні ситуації пов'язані з невиконанням вимог до зарахування голу через потрапляння м'яча у певні додаткові елементи конструкції воріт, які мали місце навіть під час проведення останнього Чемпіонату Світу, було внесено зміни до п.9 Правила 1. Рекомендовано, щоб усі ворота, які використовуються в офіційних змаганнях, організованих під егідою ФІФА або конфедерацій, не містили сторонніх структур (тобто за винятком стійок воріт і поперечини – наприклад: підтримуючих/опорних поперечин), які можуть перешкодити м'ячу потрапити у ворота [3, 8]. Особливу увагу приділили безпековій складовій, адже Правила футзалу повинні зробити гру якомога безпечнішою. Видання 2014 року не передбачало жодних вимог у цьому аспекті [4]. У виданнях 2020, 2021, 2022 років з'явилася вимога, що ворота повинні мати стабілізуючу систему, яка запобігає їх

перекиданню та про те, що вони не повинні прилягати до поверхні, але повинні мати належну вагу позаду, щоб дозволяти воротам помірно рухатися. Також у цих виданнях з'явився пункт 10 до Правила 1 про зміщення воріт і навіть можливі випадки зарахування голу у певних ситуаціях [2, 5, 6, 7]. У чинній на сьогодні версії Правил передбачається, що ворота не повинні бути закріплені на поверхні, оскільки це може поставити під загрозу безпеку учасників. Однак, вони повинні мати відповідну стабілізуючу систему, наприклад, вагу розміщену позаду воріт, щоб запобігти їх перевертання [3, 8]. Також було детально прописано дії арбітрів у конкретних випадках зміщення воріт. Зокрема, у випадку, коли ворота зміщені чи перевернуті, *навмисно чи випадково* гравцем команди, яка захищається (включаючи воротаря), перед тим, як м'яч перетне лінію воріт, арбітри повинні зарахувати гол, якщо б м'яч потрапив у ворота між стійками при нормальному їх положенні. Якщо гравець команди, яка захищається *випадково* зміщує або перевертає власні ворота і м'яч не проходить торкається або не торкається воріт, гра зупиняється і поновлюється кинутим м'ячем. Якщо гравець команди, яка захищається *навмисно* зміщує або перевертає власні ворота і м'яч не проходить або не торкається воріт, гра зупиняється і поновлюється вільним ударом і цей гравець повинен бути попереджений. Якщо гравець команди, яка захищається *навмисно* зміщує або перевертає власні ворота і м'яч торкається, але не проходить у ворота, гра зупиняється і поновлюється пенальті і порушник повинен бути вилучений за позбавлення голу або зриву очевидної голювальної можливості. Якщо гравець команди, яка захищається зміщує або перевертає власні ворота і м'яч проходить у ворота (повністю перетнувши лінію воріт) як при нормальному їх положенні між стійками воріт, з або без дотику воріт, гол повинен бути зарахований, а гравець, який порушив Правила повинен бути попереджений, якщо це було *навмисно*. Якщо гравець команди, яка атакує, *випадково* чи *навмисно* зміщує або перевертає ворота суперника, гол не зараховується. Якщо це було *випадково*, гра поновлюється кинутим м'ячем; *навмисно* та відбувся контакт м'яча з воротами – штрафним ударом і порушник

попереджається; *навмисно* і не відбувся контакт м'яча з воротами – вільним ударом і порушник попереджається [3, 8].

До Правила 3 внесли зміни у пункт 7 – порушення та санкції. Тепер у ньому є покарання за втручання у гру запасним: «... якщо цей гравець, який вийшов на заміну, або його команда також вчиняє інше порушення *або втручається в гру*, гра поновлюється згідно розділу «Практичні поради для футзальних арбітрів» та «Інших офіційних осіб» [3, 8]. У пункт 9 (зайві особи на майданчику) Правила 3 внесли доповнення про зарахування накопичувального фолу. Якщо матч було зупинено з приводу втручання в гру з боку: офіційного представника команди, запасного або вилученого гравця, гра поновлюється штрафним ударом або пенальті, і *фол рахується накопичувальним*; а з боку сторонньої особи – кинутим м'ячем. У пункт 10 (взяття воріт коли зайва особа перебуває на майданчику) Правила 3 внесли наступні зміни. Якщо після зарахування голу, але до відновлення гри, арбітри усвідомлюють, що зайва особа знаходилася на майданчику в момент зарахування голу: арбітри повинні відмінити гол, якщо зайва особа була гравцем, запасним, вилученим чи офіційним представником команди, яка забила гол, і *ця особа втручалася в гру*; гра поновлюється штрафним ударом з місця де знаходилася зайва особа, або *пенальті, якщо втручання відбулося у штрафній площі, і фол рахується накопичувальним*. Якщо зайва особа була сторонньою особою, яка втрутилася в гру спрямувавши м'яч у ворота чи завадила захисникам зіграти в м'яч – гра поновлюється кинутим м'ячем. Пункт 11 (неправильне повернення гравця на майданчик) передбачає покарання гравця, який потребує дозволу одного з арбітрів, щоб повернутися на майданчик, робить це без цього дозволу і арбітри зупинили гру. Тоді гра поновлюється *штрафним ударом з місця втручання або пенальті, якщо втручання відбулося у його штрафній площі, і фол рахується накопичувальним*. Вільним ударом, якщо не було втручання у гру [3, 8].

До Правила 4 про екіпірування гравців внесли зміни у пункт 6 порушення і санкції. Гравець, який покинув майданчик щоб привести у відповідність своє екіпірування повертається на майданчик з дозволу одного з

арбітрів. У такому випадку гравець, який повертається на майданчик без дозволу, повинен бути попереджений і, якщо гра зупиняється для винесення попередження, призначається вільний удар. Однак, якщо було втручання у гру, призначається штрафний удар з місця порушення або пенальті, якщо порушення було в штрафному майданчику, і *фол рахується накопичувальним*.

До Правила 6 інші офіційні особи матчу внесли зміни у пункт 1 про асистентів арбітрів. Можуть бути призначені *три* асистенти арбітра (третій арбітр, *четвертий арбітр* і хронометрист), які повинні виконувати свої обов'язки відповідно до Правил гри. Вони розташовуються за межами майданчика, на рівні з середньою лінією та зі сторони зони замін... Хронометрист, третій і *четвертий арбітр* забезпечені відповідним хронометром і необхідним екіпіруванням, щоб вести запис накопичених фолів, яке постачається асоціацією або клубом, під чією юрисдикцією проводиться матч, і *вони можуть допомагати арбітрам фіксувати порушення Правил гри, якщо вони мають більш чітку видимість та позицію про порушення, ніж арбітри*. Пункт 4 Правила 6 замінили на обов'язки четвертого арбітра: змінює третього арбітра, якщо один з арбітрів чи третій арбітр не в змозі розпочинати чи продовжувати арбітраж матчу, а також може замінити хронометриста, якщо необхідно; допомагає арбітрам і третьому арбітру увесь час, в тому числі з будь-якими адміністративними обов'язками перед, під час чи після матчу, які вимагаються арбітрами; надає рапорт після матчу відповідним органам про будь-яку неналежну поведінку або будь-який інший інцидент, який залишився поза увагою арбітрів, і також інформує арбітрів про будь-який поданий рапорт; занотовує всі події, які відбулись до, під час та після матчу; носить альтернативний ручний хронометр у випадку, якщо він необхідний у випадку через будь-який інцидент; займає позицію біля хронометриста, щоб мати змогу допомогти арбітрам чи третьому арбітру, надаючи будь-яку відповідну інформацію стосовно матчу [3, 8].

До Правила 7 внесли зміни у пункт 2 про завершення таймів гри: *кожен тайм завершено, коли 20 хвилин ігрового*

часу минули. Якщо додатковий час грається, кожен тайм додаткового часу завершується, коли призначений час гри минув. Хронометрист сигналізує про закінчення кожного і кожного тайму додаткового часу, коли він грається, за допомогою акустичного сигналу, відмінного від свистка, який використовують арбітри. Тайм закінчується коли прозвучить звуковий сигнал, навіть якщо арбітри не сигналізують про це своїм свистком, за винятком випадків, коли немає хронометриста або сигнал від хронометриста не може бути поданий через несправність обладнання. Якщо сигнал від хронометриста не надходить, арбітри підтверджують, що 20 хвилин ігрового часу чи призначеного додаткового часу минули і сигналізують про завершення кожного тайму своїм власним свистком. До пункту 3 про тайм-аут: хронометрист надає тайм-аут, використовуючи свисток або звуковий сигнал, відмінний від тих, які використовуються арбітрами, коли м'яч знаходиться поза грою і команда, яка його попросила, поновлюватиме гру або отримає кинутий м'яч [3, 8].

У Правилі 8 змінили процедуру в пункті 1 початковий удар. Арбітр застосовує жереб і команда, яка його виграв, вирішує коли здійснити початковий удар - у першому чи другому таймі, а також у першому або другому таймі додаткового часу, якщо він грається. Якщо інше не зазначено у Регламенті змагань, команда-господар обирає, які ворота атакувати в першому таймі та в першому таймі додаткового часу, якщо він буде зіграний.

Правило 10 визначення результату матчу отримало новий зміст в частині застосування дисциплінарних санкцій. Пенальті (серія пенальті) не є частиною матчу. Гравець, який був вилучений під час матчу, не має права брати участь; зауваження та попередження, винесені під час матчу і до кидання жеребу для визначення, яка команда буде виконувати перший удар, не переносяться на пенальті (серію пенальті). Щодо процедури серії пенальті, то варто зазначити наступне: якщо немає інших перешкод (стан поверхні майданчику, безпека, розміщення камер, тощо) чи Регламент змагань передбачає інше, арбітр застосовує жереб для визначення воріт у які будуть виконуватись удари. Арбітр знову застосовує жереб і команда, яка виграла його, визначає послідовність виконання

ударів (першою чи другою). Розташування лавок запасних не змінюється у порівнянні з тим, яке було у другому таймі або у другому таймі додаткового часу, якщо він був зіграний. Усі гравці та запасні гравці мають право на пробиття пенальті (серії пенальті), крім тих гравців, які, коли матч або додатковий час закінчується є травмовані та/або вилучені. Кожна команда є відповідальною за визначення послідовності виконання ударів визначеними гравцями. Арбітрів не інформують про таку послідовність. Якщо, на момент закінчення матчу або додаткового часу, якщо він був зіграний, і до початку пробиття пенальті (серії пенальті) одна з команд має більшу кількість гравців (включаючи запасних), ніж її суперники, вона може залишити кількість гравців, яка була на кінець матчу, або зменшити її до тієї ж кількості, що й суперники, при цьому арбітри повинні бути проінформовані про прізвище та номер кожного вилученого гравця, якщо такі є. Будь-який виключений гравець не має права виконувати удари у пенальті (серії пенальті), незалежно від того, чи є він гравцем, який виконує удар, чи воротарем (за винятком випадків, зазначених нижче). Воратар, який не зміг далі виконувати свої функції до або під час пенальті (серії пенальті), може бути замінені гравцем або виключеним запасним гравцем для вирівнювання кількості гравців, але замінений воротар не може брати участь подальшій грі та не має права виконувати удари. Якщо воротар вже виконав удар, то воротар, який його замінює, не має права виконувати удар до наступної серії ударів.

Під час виконання пенальті (серія пенальті). Якщо під час ударів з пенальті (серії пенальті) кількість гравців однієї з команд зменшується, то команда з більшою кількістю гравців, може залишити кількість гравців без змін або зменшити її до такого ж числа, що і її суперник, при цьому арбітри повинні бути поінформовані щодо прізвищ та номерів кожного виключеного гравця, якщо такі є. Будь-який виключений гравець не має права виконувати удари, незалежно від того чи це польовий гравець чи воротар (за винятком випадків, зазначених вище).

Викладені нижче умови для обох команд, що виконують по п'ять ударів: пенальті (серія пенальті) не повинно затримуватися через гравця, який залишив майданчик. Якщо

гравець не повертається вчасно, щоб виконати удар, то його удар вважається виконаним, але не результативним (немає голу) [3, 8].

Правило 12 тепер детальніше розшифровує пункт 2 (вільний удар) аспекти *відліку часу контролю м'яча воротарем протягом чотирьох секунд*. Воротар контролює м'яч, коли: м'яч знаходиться між руками або *ногами*, або між рукою *чи ногою* і будь-якою поверхнею (наприклад, полем, власним тілом), або при торканні м'яча будь-якою частиною кистей, рук *або ніг*; м'яч перебуває на долоні простягнутої руки; б'є м'ячем об майданчик або підкидає його у повітря; *ведення м'яча рукою або ногою*. За порушення призначається вільний удар.

Пункт 3 *Дисциплінарні заходи. Попередження за неспортивну поведінку*. Існують різні обставини за яких гравець повинен отримати попередження за неспортивну поведінку, включаючи наступні, якщо гравець: скоює фол і цим втручається або зриває перспективну атаку, за виключенням випадків, коли арбітри призначають *пенальті* за порушення, що було скоєне із намаганням та можливістю зіграти в м'яч *або боротьбою за м'яч*; зриває для суперника очевидну голюву можливість забити м'яч шляхом порушення, що було скоєне із намаганням зіграти в м'яч *або у боротьбі за м'яч* і арбітри призначають пенальті; грає рукою у спробі забити м'яч (незалежно від того, чи була спроба успішною чи ні) або безуспішна спроба захистити ворота; зупиняє м'яч, який направлений у ворота в результаті *навмисної гри рукою*, коли ворота захищає воротар.

Позбавлення голу або зрив очевидної голювої можливості (ЗОГМ). Якщо гравець скоює порушення проти суперника у власній штрафній площі, що зриває очевидну голюву можливість і арбітри призначають пенальті, порушник попереджається, якщо порушення містило намагання (спробу) зіграти в м'яч, або у боротьбі за м'яч; за всіх інших обставин (наприклад, утримання, тягнення, штовхання, відсутність можливості зіграти в м'яч тощо) гравець, який скоює порушення, повинен бути вилучений.

Якщо кількість *активних* гравців атакуючої команди така сама або перевищує кількість *активних* гравців команди яка захищається, за *винятком атакуючого гравця*, коли ворота не захищені воротарем, а

інші критерії ЗОГМ присутні, це вважається ситуацією ЗОГМ.

Якщо гравець команди, яка захищається, робить порушення, без спроби грати в м'яч *або поборотись за м'яч* (наприклад: тримає, тягне, штовхає, немає можливості грати в м'яч, тощо), а кількість *активних* гравців нападу перевищує кількість *активних* гравців захисту, за *винятком гравця, який порушив правила*, це повинно розглядатися як ситуація ЗОГМ, навіть якщо ворота захищає воротар.

Якщо запасний, вилучений гравець або офіційна особа команди *позбавляє* команду суперника голу чи зриває очевидну голюву можливість забити м'яч, незалежно від того, зроблено це *рукою або будь-якою іншою частиною тіла, включаючи ногу*, яке карається штрафним/вільним ударом, кількість гравців зменшується відповідно до Правила 3.

Якщо було скоєно порушення представником з *технічної зони (запасний, вилучений гравець або офіційна особа команди)*, а порушника неможливо ідентифікувати, старший тренер команди, присутній у *технічній площі отримує попередження* [3, 8].

Правило 13 Штрафний та вільний удари. Штрафний удар, починаючи з шостого накопичуваного фолу кожною командою в кожному таймі (ШУНШФ) містить наступні зміни: воротар, який захищається, повинен перебувати на відстані щонайменше 5 м від м'яча, до поки м'яч не ввійде в гру, *і не повинен поводитися так, щоб несправедливо відволікати гравця, який виконує удар, наприклад затримувати виконання удару шляхом торкання стійок воріт, поперечини чи сітки воріт*. Правопорушення та санкції: гравці обох команд скоюють порушення, удар повторюється, якщо тільки гравець не скоїть більш серйозного порушення в грі (наприклад, заборонені оманливі рухи); порушники отримують зауваження за перше порушення в грі. Якщо ті ж самі гравці вчиняють наступні порушення у грі, вони отримують попередження. *Якщо цей самий гравець вчиняє більш серйозне порушення (наприклад, заборонені оманливі рухи), призначається вільний удар на користь команди суперника, а порушник отримує попередження без зауваження* [3, 8].

Правило 14 пенальті. Процедура. Воротар, який захищає ворота, повинен

залишатися на лінії воріт, обличчям до гравця, який виконує удар, між стійками воріт, до моменту удару по м'ячу, і не повинен поводитися таким чином, щоб відволікати гравця, який виконує удар, наприклад, затримувати виконання удару або торкатися стійки воріт, поперечини або сітки воріт. Правопорушення та санкції: партнер по команді воротаря, що захищається, здійснює порушення: якщо м'яч проходить у ворота, гол зараховується; якщо м'яч не проходить у ворота, удар повторюється; гравець який скоює порушення отримує зауваження за перше порушення у грі. Якщо той самий гравець порушує знову Правила в грі, він отримує попередження. Гравці обох команд скоюють порушення, удар повторюється, якщо гравець не зробить більш серйозного порушення (наприклад, заборонені оманливі фінти); порушники отримують зауваження за перше порушення в грі. Якщо той самий гравець вчиняє будь-яке наступне порушення (одне чи декілька) у грі, вони попереджаються. Якщо гравець скоює більш серйозне (наприклад, заборонені оманливі фінти), призначається вільний удар супернику, а порушник отримує попередження без зауваження [3, 8].

Правило 15 удар з бокової лінії містить нововведення. Перелік порушень процедури виконання доповнено наступним: за будь-яке інше порушення, яке включає виконання удару з бокової лінії більше ніж чотири секунди або якщо партнер по команді гравця який виконує удар, знаходиться за межами майданчика під час виконання удару, призначається удар з бокової лінії для команди суперника.

Правило 17 аналогічно: за будь-яке інше порушення процедури, яке включає виконання кутового удару більше ніж чотири секунди або якщо партнер по команді гравця, який виконує кутовий удар, перебуває за межами поля під час виконання кутового удару, призначається вкидання від воріт для команди суперника.

Окремо виділимо аспекти нововведень, які стосуються Правила 12 (Фоли та неналежна поведінка) по грі рукою в м'яч (контакт руки з м'ячем). Якщо гравець забиває у ворота суперників гол негайно (відразу після), після випадкового торкання м'яча зі своєю рукою/кистю, призначається вільний удар. Проте: якщо гол не забитий і

рука/кисть неприродно не збільшувала тіло гравця, гра має бути продовжена. Якщо м'яч покинув межі майданчика через лінію воріт, призначається кидок від воріт. "Відразу після" (негайно) незалежить від відстані від місця порушення до воріт і/або часу від випадкової гри рукою та до взяття воріт. Тому, якщо гравець забиває гол відразу після того, як м'яч торкнувся його руки або кисті, при цьому м'яч не був заграний будь-яким іншим гравцем, окрім того, хто забив гол, гол не повинен бути зарахований [3, 8].

Також новітніми у редакції Правил гри у футзал 2023-24 є заборони, щодо використання воріт або партнера по команді для підтримки. Не дозволяється грати у м'яч, навмисно використовуючи ворота або партнера по команді для підтримки, в тому числі шляхом:

- висіти на перекладині;
- бити стопою/штовхати ворота, щоб зайняти вигідну позицію;
- коли партнер по команді піднімає вас, щоб зайняти вигідну позицію;
- коли партнер по команді підштовхує вас, щоб зайняти вигідну позицію.

Якщо гравець скоює таке порушення, він повинен отримати попередження, а команді суперника призначається вільний удар. Якщо гравець скоює таке порушення з метою перешкодити супернику забити гол або зірвати очевидну гольову можливість, він повинен бути вилучений, а команді суперника призначається вільний удар [8].

Позбавлення голу або зрив очевидної гольової можливості (ЗОГМ). Для того, щоб визначити, чи є ситуація ЗОГМ, коли ворота захищає воротар, слід взяти до уваги наступні фактори:

- відстань між місцем вчинення правопорушення та воротами;
- загальний напрямок атаки;
- ймовірність того, що гравець збереже або виграє контроль м'яча;
- розташування та кількість активних захисників на майданчику, а також воротаря;
- кількість активних захисників, включаючи воротаря, але виключаючи гравця, який порушує Правила, а також кількість активних гравців:

- гравців, які захищаються, слід вважати активними, якщо вони мали б можливість втрутитися в атаку, в тому числі активно пресингуючи чи маючи можливість вступити

у боротьбу з атакуючим гравцем, або мати можливість перехопити м'яч;

- атакуючі гравці, вважаються активними, якщо вони мають чітку можливість взяти участь в атаці;

• чи намагався гравець, який порушує Правила, зіграти в м'яч або боротися за м'яч (тримання, тягнення, штовхання та боротьба без можливості зіграти в м'яч не вважаються законними спробами зіграти в м'яч або боротися за м'яч) [8].

5. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень. Правила гри у футзал є відносно простими, але

враховуючи той факт, що велика кількість ситуацій є доволі суб'єктивними, а подекуди трапляються і помилки від арбітрів, адже вони також люди і можуть помилитися, то це неминуче призводить до обговорень та дискусій. Для деяких людей такі дискусії є невід'ємною частиною привабливості та задоволення від гри. Проте «дух» гри, незважаючи на те чи є рішення арбітрів правильними, чи ні, вимагає аби ці рішення завжди виконувалися. Тому, щоб уникати зайвих конфронтацій та робити футзал максимально привабливим, необхідно постійно моніторити та аналізувати усі зміни до Правил гри і здійснювати різноманітні заходи щодо їх поширення. В перспективі можна дослідити Правила гри у футзал у порівнянні з правилами інших спортивних ігор чи командних видів спорту.

Література

1. Братусь В., Гримайло В. (2021). Футзал, як вид спорту в Україні. Київ. ТОВ «Вістка». 2021. 400 с.
2. Circular no. 1806 To the member Associations of FIFA. Zurich, 15 August 2022. 23 p.
3. Circular no. 1868 To the member Associations of FIFA. Zurich, 19 December 2023. 20 p.
4. Futsal Laws of the Game 2014/15. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2014. 155 p.
5. Futsal Laws of the Game 2020/21. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2020. 148 p.
6. Futsal Laws of the Game 2021/22. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2021. 149 p.
7. Futsal Laws of the Game 2022/23. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2022. 170 p.
8. Futsal Laws of the Game 2023/24. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2023. 174 p.

Reference

1. Bratus V., Grymailo V. (2021). Futsal as a sport in Ukraine. Kyiv. LTD «Vistka». 2021. 400 p.
2. Circular no. 1806 To the member Associations of FIFA. Zurich, 15 August 2022. 23 p.
3. Circular no. 1868 To the member Associations of FIFA. Zurich, 19 December 2023. 20 p.
4. Futsal Laws of the Game 2014/15. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2014. 155 p.
5. Futsal Laws of the Game 2020/21. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2020. 148 p.
6. Futsal Laws of the Game 2021/22. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2021. 149 p.
7. Futsal Laws of the Game 2022/23. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2022. 170 p.
8. Futsal Laws of the Game 2023/24. Federation Internationale de Football Association. FIFA.com. 2023. 174 p.

Abstract

PROTS Roman, MOZHAROVSKIY Yurii, PROTS Maksym

ANALYSIS OF MODERN CHANGES IN THE SPORTS GAME OF FUTSAL

The article analyzes the most modern changes in the rules of the popular and mass sports game - futsal. Futsal is an effective means of physical education for all age groups and contributes to the physical development and strengthening of the health of children, young people, middle-aged and older people. Futsal takes a significant place in the system of physical education of schoolchildren and student youth, has a great health, educational and educational value.

Research materials can be used in the educational processes of educational institutions when teaching the discipline of sports games for the professional training of bachelors of physical education and sports, for the training of future specialists in physical culture and health activities, at training courses for futsal coaches, for seminars on the training of referees and observers of futsal refereeing of all levels. Futsal should be attractive and enjoyable for players, match officials, coaches, as well as spectators and fans, The rules should help make the game more attractive and enjoyable for people regardless of their age, race, religion, culture, ethnicity, gender, sexual orientation, physical limitations, etc., and make them want to participate and enjoy their participation in sport game futsal. At the same time, in order to fulfill these needs, the International Federation of Football Associations has to make changes to the Laws of the Game in accordance with today's requirements. Many changes were based on suggestions from ordinary people, teams and national futsal associations. Over the past ten years, there have been four official reissues of the Rules of the Game, the most recent of

---

which came into force in November 2023. The analysis of changes that affect the technical, tactical and safety components of the sports game - futsal - is relevant.

Keywords: *sports game futsal, futsal laws, ball, goal, referees, player, substitute, sent-off player, team official, match officials.*

Стаття надійшла до редакції 18.01.2024 р.